

LIETUVOS RESPUBLIKOS LYGIŲ GALIMYBIŲ KONTROLIERIUS

SPRENDIMAS

DĖL GALIMOS DISKRIMINACIJOS AMŽIAUS PAGRINDU ADB „COMPENSA VIENNA INSURANCE GROUP“ TEIKIANT MEDICININIŲ IŠLAIDŲ IR REPATRIACIJOS DRAUDIMO PASLAUGAS VYRESNIO AMŽIAUS ASMENIUI TYRIMO

2018-06-05 Nr. (18)SN-95)SP-53

Vilnius

Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyba 2018 m. balandžio 23 d. gavo pareiškėjos L. M. (toliau vadinama Pareiškėja) skundą dėl galimos diskriminacijos amžiaus pagrindu ADB „Compensa Vienna Insurance Group“ (toliau vadinama ADB Compensa) teikiant medicininių išlaidų ir repatriacijos draudimo paslaugas, vykstant į kelionę užsienyje. Pareiškėja nurodė, kad 2018 m. kovo 5 d. ji elektroniniu paštu info@compensa.lt kreipėsi į ADB Compensa dėl medicininių išlaidų ir repatriacijos draudimo sutarties sudarymo, nes ketino 2018 m. gegužės mėnesį vykti į turistinę-poilsinę kelionę į Bulgariją. Pareiškėjos teigimu, ADB Compensa Kontaktų centro vadybininkė paprašė Pareiškėjos užpildyti dokumentą, kurį moteris ir užpildė bei pateikė ADB Compensa atstovei. Pareiškėja pridėjo jos 2018 m. kovo 13 d. užpildytą prašymą sudaryti kelionės draudimo sutartį, kuriame, be kita ko, nurodė per paskutinius 5 metus turėtus sveikatos sutrikimus (Pareiškėja nurodė vienintelį sveikatos sutrikimą-padidintą kraujo spaudimą, dėl kurio ji vartoja atitinkamus vaistus). 2018 m. kovo 14 d. Pareiškėja gavo atsakymą iš ADB Compensa atstovės, patvirtinantį, kad su ja nebus sudaryta draudimo sutartis, o 2018 m. balandžio 10 d. atsakyme ADB Compensa atstovė paaiškino, kad atsisakymas sudaryti draudimo sutartį grindžiamas individualiu rizikos vertinimu, atsižvelgiant į nurodytus kraujotakos sutrikimus, o taip pat atsižvelgiant į vyresnį amžių, kuriam būdinga didesnė ūmių kardiovaskulinių susirgimų rizika. Pasak ADB Compensa atstovės, šiuo konkrečiu atveju draudimo rizika draudikui buvo nepriimtina. Pareiškėja kartu su skundu pateikė elektroninį susirašinėjimą patvirtinančius dokumentus.

Pareiškėja prašo ištirti, ar ADB Compensa, atsisakydama sudaryti su ja medicininių išlaidų ir repatriacijos draudimo sutartį, nepažeidžia lygių galimybių principo.

Lygių galimybių kontrolierė A. Skardžiuvienė, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos lygių galimybių įstatymo 30 str. 1 ir 2 dalimis, 2018 m. gegužės 2 d. raštu Nr. (18)SN-95)S-284 kreipėsi į ADB Compensa vadovą ir paprašė per 5 darbo dienas nuo reikalavimo pateikti informaciją gavimo dienos (kaip galima skubiau) pateikti motyvuotus paaiškinimus ir atsakyti į klausimus:

1. Ar ADB Compensa yra nustatyta asmens amžiaus riba, kurią pasiekusiems asmenims ribojamos galimybės (arba atsisakoma) sudaryti medicininių išlaidų ir repatriacijos draudimo sutartis vykstant į užsienį, jeigu taip, kokia ta amžiaus riba ir kokiame teisės akte ji yra nustatyta (prašom pateikti šio teisės akto kopiją arba nuorodą internete, kurioje jis yra publikuojamas)?

2. Nuo kurios amžiaus ribos yra taikomas individualus norinčio apsidrausti asmens vertinimas sudarant draudimo sutartis, susijusias su fizinio asmens gyvybe ar sveikata?

3. Kokias kriterijais remiantis buvo priimtas sprendimas, kad Pareiškėjos kraujotakos sutrikimai (padidintas kraujo spaudimas) sukelia pernelyg didelę riziką draudikui - Compensa? Kokie kiti faktoriai, aplinkybės lėmė atsisakymą sudaryti su Pareiškėja medicininių išlaidų ir repatriacijos draudimo sutartį?

4. Ar yra apskritai nustatyti padidintos rizikos vertinimo kriterijai tais atvejais, kai draudimo interesas susijęs su fizinio asmens gyvybe ar sveikata? Kokiais oficialiais informacijos šaltiniais bei statistikos duomenis remiantis buvo vertinta draudimo rizika Pareiškėjos nurodyto susirgimo (padidinto kraujo spaudimo) atveju?

5. Ar taikomos padidintos draudimo įmokos asmenims, sergantiems atitinkamais susirgimais ir galimai esantiems padidintos rizikos objektu? Ar, Jūsų nuomone, padidintos draudimo įmokos galėtų kompensuoti draudiko patiriamas rizikas, draudžiant tokius asmenis medicininių išlaidų ir repatriacijos draudimu jiems vykstant į užsienį?

Taip pat prašyta pateikti kitus svarbius paaiškinimus, informaciją, susijusius su skundo dalyku.

Lygių galimybių kontrolierė

n u s t a t ė:

ADB Compensa generalinis direktorius 2018 m. gegužės 7 d. rašte Nr. 104-18 (minėtas raštas Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyboje gautas 2018 m. gegužės 24 d.) paaiškino, kad kelionių draudimo rinkos konkurencija lemia nedideles kelionių draudimo kainas, t. y. savaitės kelionė

Europoje lėktuvu ar autobusu, nustatant iki 100 tūkst. eurų sumą medicininėms išlaidoms įprastai kainuotų nuo 5 iki 10 eurų ir atsižvelgiant į tai, draudiko vertinimu, papildoma įmoka nepadengtų padidintos rizikos dėl atskleistų sveikatos sutrikimų, o darant prielaidą, kad galėtų padengti, ji turėtų būti reikšmingai didesnė už pagrindines rizikas ir sukeltų klientų įtarimus dėl jų diskriminacijos, nustatant neproporcingai dideles draudimo įmokas. ADB Compensa rašte paaiškinama, kad nagrinėjamu Pareiškėjos atveju draudikas įvertino, kad Pareiškėjos amžius objektyviai priskiriamas padidintai rizikai dėl būdingo bendro didesnio ligotumo, tačiau jis nebuvo savarankiška priežastis atsisakyti sudaryti kelionių draudimo sutartį.

ADB Compensa generalinis direktorius taip pat paaiškino, kad draudikas atsižvelgė į tai, kad Pareiškėja ne tik priskirtina asmenų rizikos grupei (asmenys, vyresni kaip 75 metai, o kitais atvejais – 65 metai), kuriai reikalingas individualus rizikos vertinimas, tačiau ir atitinka šiai rizikos grupei priskiriamus asmenis pagal nurodytus kraujotakos sutrikimus. Generalinio direktoriaus teigimu, pastarieji sutrikimai, kaip riziką lemiantys, yra nurodyti medicininės praktikos turinčių draudiko darbuotojų, kurie rekomendacijas dėl sveikatos sutrikimo rizikos rodiklių teikia atsižvelgę į tarptautinę ligų sergamumo, mirtingumo statistiką¹, įrodymais pagrįstais tyrimų duomenimis bei rizikos faktoriais. ADB Compensa generalinis direktorius toliau paaiškina, kad remiantis minėtomis rekomendacijomis, draudikas yra priėmęs sprendimą kraujotakos sutrikimus laikyti nepriimtina draudimo rizika (Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 6.156 str. 2 d.), kadangi ji susijusi su didesne kardiovaskulinių susirgimų rizika, dėl su amžiumi išsivysčiusių širdies ir kraujagyslių ligų, atsiranda papildoma rizika patirti širdies ar smegenų infarktą, išsivystyti krešuliams plaučiuose ar kojose skrydžio lėktuvu metu arba pasikeitus klimatinėms sąlygoms, dauguma tokius sveikatos sutrikimus turinčių asmenų netoleruoja ir ypač aukštos temperatūros bei didelės drėgmės, kitų pasikeitusių sąlygų, kurios įprastai būdingos kelionių metu.

ADB Compensa generalinis direktorius patikina, kad nėra jokia forma įtvirtinęs amžiaus ribos ir jos, kaip vienintelio veiksnio, atsisakant sudaryti draudimo sutartis su vyresnio amžiaus klientais, o kelionės draudimo sutartys yra (ne)sudaromos atsižvelgiant išimtinai į objektyviuosius draudimo rizikos vertinimo kriterijus, pavyzdžiui, kelionės vietą (tarkim ar nevyksta karo veiksmai, neramumai ar kiti įvykiai, keliantys grėsmę sveikatai ir (ar) gyvybei), kelionės trukmę, tikslą (vertinama, ar apdraustasis ketina užsiimti ekstremaliomis sporto šakomis), apdraustųjų drausmingumo istoriją, apdraustųjų sveikatos būklę ir kitus kriterijus.

¹ Pagal viešą informaciją, Lietuva priklauso didelės rizikos zonai, kurioje pagal kraujotakos ligų sergamumo ir mirtingumo rodiklius kasmet įvyksta apie 56 proc. visų mirčių.

ADB Compensa generalinis direktorius paaiškina, kad draudikas atlieka individualų rizikos amžiaus grupėje esančių asmenų sveikatos būklės draudimo rizikos vertinimą, tai yra surenka papildomą informaciją apie apsidrausti ketinančių asmenų turimas ligas bei kitus sveikatos sutrikimus (Lietuvos Respublikos draudimo įstatymo 117 str., Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 6.994 str. 2 d.) ir priima sprendimą dėl draudimo rizikos priimtinumą (Civilinio kodekso 6.156 str. 2 d.), o patį draudimo rizikos vertinimą esą atlieka įgalioti centrinės būstinės darbuotojai, turintys specialiųjų žinių.

Kartu ADB Compensa pateikia statistikos duomenis, patvirtinančius aplinkybę, kad draudimo sutartys yra sudaromos su vyresnio amžiaus asmenimis, kurie atitiko įprastą draudimo riziką:

Apdraustųjų amžius	2015	2016	2017	2018	Iš viso
Virš 65 metų	724	951	1220	181	3076
Dalis nuo visų Bendrovės sudarytų kelionės draudimo sutarčių	4,26%	4,69%	4,92%	3,42%	4,57%
Virš 75 metų	171	336	335	29	871
Dalis nuo visų Bendrovės sudarytų kelionės draudimo sutarčių	1,01%	1,98%	1,97%	0,17%	1,29%

Lygių galimybių kontrolierė

k o n s t a t u o j a:

1. Skundo tyrimo metu buvo vertinama, ar ADB Compensa, teikdama medicininių išlaidų ir repatriacijos draudimo paslaugas, nepažeidžia Lietuvos Respublikos lygių galimybių įstatymo 8 str. 1 punkto, kuriuo nustatyta prekių pardavėjo, gamintojo ir paslaugų teikėjo pareiga, nepaisant amžiaus, visiems vartotojams sudaryti vienodas sąlygas gauti tokius pačius gaminius, prekes ir paslaugas, įskaitant aprūpinimą būstu, ir taikyti vienodas apmokėjimo sąlygas ir garantijas už tokius pačius ir vienodos vertės gaminius, prekes ir paslaugas.

2. Lietuvos Respublikos Konstitucijos 29 str. nustato, jog įstatymui, teismui ir kitoms valstybės institucijoms ar pareigūnams visi asmenys lygūs. Žmogaus teisių negalima varžyti ir teikti jam privilegijų dėl jo lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų pagrindu. Aiškindamas Konstitucijos 29 str. nuostatas, Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas ne kartą yra konstatavęs, kad konstitucinis visų asmenų lygybės principas, kurio turi būti laikomasi ir leidžiant įstatymus, ir juos taikant, ir vykdant teisingumą, įpareigoja vienodus faktus teisiškai vertinti vienodai ir draudžia iš esmės tokius pat faktus savavališkai vertinti skirtingai, kad konstitucinis visų asmenų lygybės principas reiškia žmogaus prigimtine teisę būti traktuojamam vienodai su kitais, įtvirtina formalią visų asmenų lygybę, taip pat kad asmenys negali būti

diskriminuojami arba kad jiems negali būti teikiama privilegijų². Konstitucinis Teismas 2004 m. gruodžio 13 d. nutarime taip pat konstatavo, kad konstitucinis asmenų lygybės principas nepaneigia pačios galimybės skirtingai traktuoti žmones atsižvelgiant į jų statusą ar padėtį (Konstitucinio Teismo 2003 m. gruodžio 30 d. nutarimas), tačiau konstitucinis visų asmenų lygybės įstatymui principas būtų pažeistas, jeigu tam tikra grupė asmenų, kuriems yra skiriama teisės norma, palyginti su kitais tos pačios normos adresatais, būtų kitaip traktuojama, nors tarp tų grupių nėra tokio pobūdžio ir tokios apimties skirtumų, kad toks nevienodas traktavimas būtų objektyviai pateisinamas (Konstitucinio Teismo 1996 m. lapkričio 20 d., 2003 m. gruodžio 30 d. nutarimai).

Konstitucijos 29 str. įtvirtintos nuostatos yra perkeltos į Lygių galimybių įstatymą, kurio paskirtis – užtikrinti, kad būtų įgyvendintos Konstitucijos 29 str. nuostatos, įtvirtinančios asmenų lygybę ir draudimą varžyti žmogaus teises ir teikti jam privilegijas lyties, rasės, tautybės, pilietybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų pagrindu (1 str. 1 d.).

3. Lygių galimybių įstatymo 8 str. 1 punktu prekių pardavėjai, gamintojai ar paslaugų teikėjai įpareigojami, nepaisant lyties, rasės, tautybės, pilietybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos, visiems vartotojams sudaryti vienodas sąlygas gauti tokius pačius gaminius, prekes ir paslaugas, įskaitant aprūpinimą būstu, bei taikyti vienodas apmokėjimo sąlygas ir garantijas už tokius pačius ir vienodos vertės gaminius, prekes ir paslaugas, o šios pareigos nevykdymas yra laikomas Lygių galimybių įstatymo pažeidimu (Lygių galimybių įstatymo 10 str.). Draudimo paslaugų teikimas priskiriamas Lygių galimybių įstatymo 8 str. reglamentuojamai lygių galimybių įgyvendinimo vartotojų teisių apsaugoje sričiai.

Diskriminacija bendrąja prasme teisinėje literatūroje suprantama kaip mažiau palankus asmens traktavimas ar mažiau palankus elgesys su asmeniu negu tomis pačiomis ar panašiomis aplinkybėmis buvo, yra ar būtų elgiamasi su kitu asmeniu. Taigi diskriminacija bendriausia prasme yra priešingas teisei veiksmas (neveikimas), dėl kurio žmogui buvo sumažintos, apribotos arba apskritai atimtos lygios galimybės realizuoti savo teises vienodomis su kitais asmenimis sąlygomis.

Lygių galimybių įstatymo 2 str. 1 d. diskriminacija apibrėžiama kaip tiesioginė ir netiesioginė diskriminacija, priekabiavimas, nurodymas diskriminuoti lyties, rasės, tautybės, pilietybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos pagrindu. Lygių galimybių įstatymo 2 str. 7 d. tiesioginė diskriminacija apibūdinama kaip elgesys su asmeniu, kai lyties, rasės, tautybės, pilietybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios,

² Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2004 m. gruodžio 13 d. nutarimas.

etninės priklausomybės, religijos pagrindu jam taikomos mažiau palankios sąlygos, negu panašiomis aplinkybėmis yra, buvo ar būtų taikomos kitam asmeniui.

Taigi amžius yra žmogaus tapatybės požymis, kuris kinta žmogui senėjant ir dėl kurio įvairiais savo gyvenimo tarpsniais žmogus gali patirti mažiau palankų elgesį, atsižvelgiant į tai, kokiomis aplinkybėmis, kokioje situacijoje ir su kokio palyginamojo amžiaus asmenimis žmogus kiekvienu konkrečiu atveju sieja mažiau palankų savęs vertinimą.

Vadovaujantis Lygių galimybių įstatymo 2 str. 7 d. įtvirtinta tiesioginės diskriminacijos apibrėžtimi, tiriant diskriminacijos fakto buvimą ar nebuvimą, yra lyginamas asmuo, šiuo atveju vyresnio nei 76 metų amžiaus Pareiškėja (Pareiškėja skunde nenurodė tikslaus savo amžiaus, tačiau pagal Pareiškėjos nurodytą asmens kodą, darytina išvada, kad ji yra 76 metų amžiaus) su jaunesnio amžiaus asmeniu (asmenims) ir vertinama, ar panašiomis aplinkybėmis vyresnio nei 76 metų amžiaus Pareiškėjui dėl jos amžiaus buvo apribotos galimybės arba taikomos mažiau palankios sąlygos įgyti medicininių išlaidų ir repatriacijos draudimo paslaugas nei jaunesnio amžiaus asmeniui (asmenims). Taigi yra vertinama, ar palyginamieji asmenys, neturintys 76 metų amžiaus ir šią amžiaus ribą pasiekę asmenys, traktuojami (ar su jais elgiamasi) vienodai įgyjant medicininių išlaidų ir repatriacijos draudimo paslaugas. Pažymėtina, kad tiriant galimą diskriminacijos amžiaus pagrindu faktą, būtina nustatyti, ar asmens amžius, yra esminis požymis, dėl kurio jis galėjo, gali ar galėtų patirti mažiau palankų traktavimą įgyjant medicininių išlaidų ir repatriacijos draudimo paslaugas.

4. Pažymėtina, kad ADB Compensa generalinis direktorius 2018 m. gegužės 7 d. paaiškino Lygių galimybių kontrolieriaus tarnybai pažymėjo, kad jokia forma nėra įtvirtinta amžiaus ribos ir jos, kaip vienintelio veiksnio, atsisakant sudaryti draudimo sutartis su vyresnio amžiaus klientais, o kelionės draudimo sutartys yra (ne)sudaromos atsižvelgiant išimtinai į objektyviuosius draudimo rizikos vertinimo kriterijus. ADB Compensa generalinis direktorius taip pat paaiškino, kad būtent dėl Pareiškėjos amžiaus buvo atliktas individualus rizikos vertinimas, nes Pareiškėja objektyviai priskiriama papildomai rizikai dėl vyresnio amžiaus asmenims būdingo bendro didesnio ligotumo. ADB Compensa rašte paaiškinama, kad būtent kraujotakos sutrikimai yra susiję su didesne kardiovaskulinių susirgimų rizika, dėl su amžiumi išsivysčiusių širdies ir kraujagyslių ligų, atsiranda papildoma rizika patirti širdies ar smegenų infarktą, išsivystyti krešuliams plaučiuose ar kojose skrydžio lėktuvu metu arba pasikeitus klimatinėms sąlygoms ir būtent dėl šių priežasčių, kraujotakos sutrikimai yra laikytini nepriimtina draudimo rizika.

5. Aptariant medicininių išlaidų ir repatriacijos draudimo sutarčių sudarymo sąlygas, ypač su vyresnio amžiaus asmenimis, būtina atsižvelgti į Lietuvos Respublikos civilinio kodekso bei Lietuvos Respublikos draudimo įstatymo nuostatas, reglamentuojančias draudimo sutarčių sudarymą.

Civilinio kodekso 6.994 str., reglamentuojančio draudiko teisę įvertinti draudimo riziką, 2 d. nustatyta, kad, jeigu draudimo interesas yra susijęs su fizinio asmens gyvybe ir sveikata, draudikas turi teisę reikalauti iš draudėjo dokumentų, patvirtinančių draudėjo (apdraudžiamo asmens) amžių, sveikatos būklę, profesiją bei kitas draudimo rizikai turinčias reikšmės aplinkybes. Taigi Civilinis kodeksas suteikia draudikui teisę atsižvelgti į apdraustojo amžių ir sveikatos būklę, kada šie kriterijai yra objektyvūs ir turi reikšmės draudimo rizikos įvertinimui, tačiau nesuteikia teisės atsisakyti sudaryti draudimo sutarčių atsižvelgiant išimtinai tik į draudėjo amžių.

Draudimo įstatymo 117 str., reglamentuojančio draudimo riziką, 1 d. nustato, kad draudikas, vertindamas draudimo riziką, turi teisę atsižvelgti į apdraustojo amžių, sveikatos būklę, profesiją ir kitus draudimo rizikai turinčius reikšmės objektyvius kriterijus, kartu užtikrindamas, kad vienodo rizikos lygio asmenų grupei būtų taikomos vienodos draudimo įmokų ir draudimo išmokų apskaičiavimo sąlygos.

Vadovaujantis Higienos instituto pateikiamais 2014 m. duomenimis apie Lietuvos gyventojų sergamumą įvairiomis ligomis pagal amžiaus grupes, akivaizdu, kad asmenų nuo 18 iki 64 metų, bei asmenų nuo 65 metų amžiaus sergamumas įvairiomis ligomis skiriasi ir sergamumas ženkliai didėja nuo 65 metų, pavyzdžiui, kraujotakos sistemos ligomis 18-64 metų amžiaus grupėje fiksuojami 180,2 susirgimų atvejai 1000 gyventojui, o nuo 65 metų sergamumas padidėja iki 678,8 atvejų; atitinkamai kraujo ir kraujodaros organų ligomis sergamumas pagal metus didėja nuo 16,6 (18-64 m. amžiaus grupėje) iki 42,8 atvejų (65 m. ir virš amžiaus grupėje); psichikos ir elgesio sutrikimų daugėja nuo 57,6 (18-64 m. amžiaus grupėje) iki 124,6 atvejų (65 m. ir virš amžiaus grupėje); su amžiumi ženkliai didėja sergamumas ir akių ligomis, tai yra nuo 98,4 (18-64 m. amžiaus grupėje) iki 263,8 atvejų (65 m. ir virš amžiaus grupėje)³. Taigi akivaizdu, kad žmogaus biologinis amžius yra tiesiogiai ir neatsiejamai susijęs su sveikatos būkle, sergamumu įvairiomis ligomis, kurios gali daryti tiesioginę įtaką žmogaus gebėjimui produktyviai, o kartu sėkmingai gyventi pilnavertį gyvenimą, mokytis, dirbti, keliauti, būti aktyviu visuomenės nariu.

Todėl darytina išvada, kad skirtingo biologinio amžiaus asmenys dėl objektyviai vykstančių fizinės sveikatos pokyčių, kurie, remiantis statistikos duomenimis, blogėja, dėl atsirandančių susirgimų įvairiomis ligomis, vykstančių objektyvių ir neišvengiamų žmogaus senėjimo procesų negali būti traktuojami kaip vienodos rizikos grupės asmenys, įgyjant medicininių išlaidų ir repatriacijos draudimo paslaugas. Amžius, kaip savarankiškas, atskiras kriterijus, tiesiogiai gali lemti ir lemia kitas aplinkybes, kurios yra ar gali būti priskirtos didesnei rizikai, pavyzdžiui, esami ir prognozuojami susirgimai, sveikatos būklė, kuri su amžiumi, remiantis statistikos duomenis, prastėja,

³ [Lietuvos gyventojų sergamumas apskrityse ir savivaldybėse 2014 m.](http://www.hi.lt/lt/lietuvos-gyventoju-sergamumas-apskirtyse-ir-savivaldybese-2014-m.), 5 psl., interneto prieiga: <http://www.hi.lt/lt/lietuvos-gyventoju-sergamumas-apskirtyse-ir-savivaldybese.html>

sergamumas chroniškėmis ligomis ir kt. Todėl darytina išvada, kad ne amžius, bet dėl žmogaus senėjimo vykstantys neigiami sveikatos pokyčiai, susirgimai lemia ir gali lemti vyresnio amžiaus asmenims taikomas mažiau palankias ar galimybes ribojančias medicininių išlaidų ir repatriacijos draudimo sutarčių sudarymo sąlygas, kurios yra susijusios su sveikatos patikros būtinumu, labiau konservatyviu draudėjų vertinimu, kas objektyviai ir protingai gali būti atliekama individualaus draudėjo vertinimo metu.

Taigi atsižvelgiant į tai, kad dėl draudėjo, o taip pat ir Pareiškėjos, biologinio amžiaus tiesiogiai ir objektyviai kinta fizinė sveikata, didėja sergamumas ir tikimybė susirgti įvairiomis ligomis, mažėja fizinė ištvermė ir atsparumas aplinkos pokyčiams, kas tiesiogiai daro įtaką medicininių išlaidų ir repatriacijos draudimo vykstant į užsienio valstybes rizikai, objektyviai nėra galimybės atlikti jaunesnių nei Pareiškėja asmenų ir pačios Pareiškėjos palyginimo galimai diskriminacijai nustatyti, įgyjant medicininių išlaidų ir repatriacijos draudimo paslaugas. Pažymėtina, kad tarp asmenų iki 65 ar 75 metų amžiaus ir vyresnių nei minėto amžiaus grupių asmenų (kuriai, be kita ko, priskiriama ir Pareiškėja) yra tokio pobūdžio ir tokios apimties skirtumų, kurie suponuoja jų atsiradimą nepanašiose, bet skirtingose aplinkybėse.

Kaip skunde nurodė pati Pareiškėja, jai diagnozuotas padidintas kraujospūdis, jis yra kontroliuojamas vaistų pagalba. Tačiau būtina atkreipti dėmesį, kad 2018 m. balandžio 10 d. atsakyme Pareiškėjai ADB Compensa atstovė paaiškino, kad atsisakymas sudaryti draudimo sutartį grindžiamas individualiu rizikos vertinimu, atsižvelgiant į nurodytus kraujotakos sutrikimus, o taip pat atsižvelgiant į vyresnį amžių, kuriam būdinga didesnė ūmių kardiovaskulinių susirgimų rizika. ADB Compensa generalinio direktoriaus paaiškinime nurodyta, kad Pareiškėja dėl savo amžiaus priskiriama padidintos rizikos asmenų grupei, tačiau ne amžius, bet vyresnio amžiaus asmeniui būdinga didesnė ūmių kardiovaskulinių susirgimų rizika buvo priežastimi, lėmusia atsisakymą sudaryti medicininių išlaidų ir repatriacijos draudimo sutartį. ADB Compensa generalinis direktorius, be kita ko, pateikė statistikos duomenis, iliustruojančius, kad 2015-2018 metais su vyresnio nei 65 ar 75 amžiaus asmenimis buvo sudarytos draudimo sutartys.

Taigi tyrimo metu nebuvo gauta duomenų, leidžiančių daryti prielaidą, kad ADB Compensa taikė Pareiškėjai mažiau palankias medicininių išlaidų ir repatriacijos draudimo paslaugas išskirtinai dėl jos amžiaus, kad Pareiškėjos amžius buvo savarankiškas ir pagrindinis faktorius, lėmęs atsisakymą sudaryti draudimo sutartį. Iš skundo tyrimo metu gautų paaiškinimų bei informacijos negalima daryti prielaidos, kad ADB Compensa, atsisakydama sudaryti su Pareiškėja medicininių išlaidų ir repatriacijos draudimo sutartį, pažeidė Lygių galimybių įstatymo 8 str. 1 punktu įtvirtintą paslaugų teikėjų pareigą sudaryti vienodas sąlygas gauti tokias pačias paslaugas bei taikyti vienodas apmokėjimo sąlygas ir garantijas už tokias pačias paslaugas nepaisant amžiaus.

Atkreiptinas dėmesys, kad Civilinio kodekso 6.156 str., įtvirtinančio sutarties laisvės principą, 2 d. nustato, kad draudžiama versti kitą asmenį sudaryti sutartį, išskyrus atvejus, kai pareigą sudaryti sutartį nustato įstatymai ar savanoriškas įsipareigojimas sudaryti sutartį. Tačiau bet kuriuo atveju, vadovaujantis Civilinio kodekso 1.5 str. 1 d., civilinių teisinių santykių subjektai, įgyvendindami savo teises bei atlikdami pareigas, privalo veikti pagal teisingumo, protingumo ir sąžiningumo reikalavimus, įvertinti visas aplinkybes ir sudaryti vyresnio amžiaus asmenims galimybes pasinaudoti teise judėti, būti aktyviais visuomenės nariais, o kartu užtikrinti vyresnio amžiaus asmenų socialinės atskirties mažinimą, pavyzdžiui, nustatant proporcingas, atitinkančias draudimo riziką draudimo įmokas, atsižvelgiant į draudėjo sveikatos būklę, esamus susirgimus ir pan.

Atsižvelgdama į tai, kas išdėstyta, bei vadovaudamasi Lygių galimybių įstatymo 14 str., 29 str. 2 d. 5 p.,

Lygių galimybių kontrolierė

n u s p r e n d ž i a:

1. Pripažinti skundą nepagrįstu nepasitvirtinus galimiams pažeidimams.
2. Su sprendimu supažindinti Pareiškėją ir ADB Compensa vadovą.

Sprendimas gali būti skundžiamas Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka Lietuvos administracinių ginčų komisijai (Vilniaus g. 27, 01402 Vilnius) arba apygardos administraciniam teismui

Lygių galimybių kontrolierė

Agneta Skardžiuvienė